SỐ THỨ 1095 NGÀY THỨ SÁU 7 JUILLET 1922 11e NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ : 0$02

HANOI

	Phải trả trước hết cả tiền gửi báo	Người đem báo đi	Gửi báo đi các tỉnh	Gửi báo đi các nước thuộc địa Pháp	Nước ngoài
Một năm. .	6$00	6$	6$	6$	9$
Các công-sở	»	8	9	9	10
Sáu tháng .	3 00	3	3	3	5
Ba tháng . .	1 50	1	1	1	2
Một tháng. .	0 50	0	0	0	0

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : I. E. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 5 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m068 de large.
Une seule insertion. . . . 0$50 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

CÔNG-NGHỆ VỚI TƯ-BẢN

Ở nước ta bây giờ, ai cũng nói công-nghệ cần phải chấn-hưng, công-nghệ có chấn hưng, thì sinh kế của quốc dân mới có cách khoáng-trương, mà tài sản trong xã-hội mới có cơ tăng-tiến được. Mà thật thế, nghề công với nghề nông vốn là hai nghề cần bản của loài người; không có nghề công thì làm sao cho sinh hóa biến thành thục-hóa, nguyên-liệu biến làm khí cụ, để tiện dụng cho xã-hội, cung cấp mọi vật như-yếu cho loài người; cũng như không có nghề nông thì vật sản không bởi đâu mà sinh sôi lợi nguyên không bởi đâu mà khai-thác, người ta đành chịu ngồi trên đống của là cái quả địa-cầu mông-mênh bát ngát những ruộng đất phì nhiêu, đồng điền màu mỡ này, mà cứ phải giam mình mãi ở trong cái vòng sinh hoạt bần hèn ăn sống nuốt trước, bữa no bữa đói. Từ xưa đến nay, dù phương Đông dù phương Tây, các bậc thánh quân hiền-thần, thạc học đại-triết, bàn đến việc kinh tế, cũng đều lấy làm nghề sinh lợi thứ nhất, nghề công tinh trọng với nghề nông. Từ khi phong-hội mở mang, giao thông tấn sát, nắm chân chung chợ, muôn nước liền đường, cái lỗ tai con mắt người ta kiến văn càng rộng, thì cái trình-độ sinh hoạt của người ta lại càng ngày càng cao, sự nhu-yếu của người ta cũng nhân thế mà càng ngày cung cấp càng không biết thế nào là vừa là đủ; công nghệ ở đời nay thật là cái nghề rất trọng mà rất lợi, không có một nước nào dùng trong thế-giới, ngoài cái nghề ấy mà có thể tìm được cái phương chước khác để làm cái diêu-quyết gây nên nước thịnh dân giàu. Đàn cái địa vị nước ta bây giờ, thì công nghệ lại càng có lợi mà càng phải trọng lắm nữa. Thông kê trong một năm đồ ăn thức dùng ở trong nước, mười cái đèn chín cái là ngoại hóa thâu nhập, phi mua của Nhật thì sắm của Tàu. Người các nước hoặc vì nguyên liệu không sẵn, nhân công không khéo mà phải dùng năm ba thứ hóa vật của nước ngoài, thì tất phải lo làm sao kiếm ra được cái gì là cái nguyên-liệu mình sẵn nơi, nhân công mình khéo hơn mà chế tạo ra thật nhiều để thâu xuất các nước ngoài mà thu-thường lại. Công nghệ nước mình, cứ cái hiện tình mà nói, thật chưa có một cái gì gọi được là cái hàng đại-tôn xuất càng để thu-thường được với những cái ta phải ngu ủng cấp vào ngoại hóa, tiền của trong nước lậu chi ra ngoài mỗi năm kể hàng ức hàng triệu, tổn hại không biết là bao nhiêu; tuy nhờ được đất rộng rượng tốt, nghề nông là nghề lão-thủ của mình đã mấy ngàn năm nay, cái nông-sản bán ra ngoài, mỗi năm cũng được một số kha nhiều đủ để làm cái món giao dịch với những hàng nhập càng ngày những nghề nông của mình sinh sản chỉ có hạn, mà cái trình-độ sinh hoạt trong nước một ngày một tiến, thì cái sự nhu yếu chắc một ngày một nhiều vô cùng, lâu cái hữu hạn mà theo với cái vô cùng, cái cần cần tài-chính thế nào cũng có lúc bên nặng bên nhẹ không đều mà gây thành cái nguy-cơ quẫn khốn; buồng chi đại tôn nông sản của ta bán ranh ranh chỉ có một thứ gạo, mà hiện nay Xiêm-la, Diên-điện là hai nơi tranh nhau về cái mối hàng gạo với ta rất kịch liệt, mà nghề nông của họ, về sự thủy-lợi đã chỉnh đốn được nhiều, cách tiến chủng cải lương đã giảm cấu được thạo, lượng nhiều phẩm tốt, gạo chế họ có phần đã chiếm được thắng lợi hơn ta; xem trong vài năm nay, gạo mình bán ra ngoài được ít mà giá lại rẻ hơn trước nhiều, người mình vì thế mà đã thấy có nhiều bỡ ngỡ thiệt-thòi, nếu không cấp lo bồ cứu về đường công-nghệ, thì thật có một cái hiểm-tượng lớn sau này. Cho nên nói chấn hưng công-nghệ ở nước ta bây giờ, quả là cái công việc thiệt thời mà là cái lời hàn ách yếu.

Quí Chính phủ bảo hộ vì thế mà hết lòng có lệ quốc-dân ta về đường công nghệ, nào lập ra hội đấu-xảo, nào mở ra cuộc hội chợ, nào cấp mền-đay chương-mỹ, phát văn bằng tưởng lục cho các nhà nghệ, làm đủ mọi phương pháp để dắt lối đưa đường cho công nghệ ta bước lên cái tiến độ thịnh vượng. Quốc dân ta cũng vì thế mà hô-hào cổ-vũ, đua nhau mà nghiên cứu, mà phát minh, gánh khôn ganh khéo về đường công-nghệ; coi mắt kỹ đâu xảo về mấy kỳ hội chợ gần đây, công-nghệ của mình thực đã bước lên được một bước rất dài, giá cứ thế mà đi tới hoài, thực đã có thể theo vai thì hành cánh được với người, mà mong thu hồi được cái lợi quyền bị tổn thất xưa nay, bổ được cái nạn nhập siêu của mình đã đến ngày kém-cỏi suy hao, không thủ thường được đủ cái số tiền của lậu chi về ngoại-hóa. Nhưng khôn thay! Có công nghệ lại cần phải có tư-bản, không tư-bản thì công nghệ làm sao mà chấn hưng. Trong một bài sau sẽ xin gải cái lẽ tư bản với công-nghệ quan hệ là thế nào và cái cớ tại sao mà công-nghệ ta chưa chấn hưng được.

T.

ÂU CHÂU BIẾN TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 4 Juillet 1922

Ngày kỷ niệm lập quốc nước Hoa kỳ

Nhân dịp ngày kỷ-niệm lập quốc nước Hoa kỳ, các sứ đại có treo có cờ, mà có chấn-tử bội-tinh có cử một phái bộ đến đặt một bó hoa tại tháp tụ-tập. Có nhiều người đến viếng ở nghĩa-địa Suresnes. Phòng thương-mại có đặt tiệc kỷ-niệm.

Xe hỏa trượt bánh

Tại Saarbourg, một chuyến hỏa-xa Strasbourg-Paris bị trượt bánh. Bốn người bị bỏ, và nhiều người bị thương.

Việc xứ Haute Silésie

Quân binh Đồng-minh đã kéo ra hết hải pháo Beuthen và Gle witz rồi.

Việc nước Đức

Sở tuần cách tra xét về việc hành-thích hai người nhà về chánh-đảng Cộng-hòa có rõ rằng kẻ hành thích cũng thuộc về đảng hành thích M. Rathenau.

Đảng Xã hội rõ đề-nghị nghị-viện Đức một là đơn xin rằng các ảnh của đảng tộc Hohenzollern bỏ đi không treo ở các trường học và các công-sở nữa.

Cuộc hội-nghị La Haye

Các đại-biểu cần kiệt-cường tại hội đồng coi về các vấn đề định rằng mỗi nước sẽ giao cho phái-bộ chấn chánh-phủ Xô viết một bản án-văn kê số tiền của mỗi nước yêu cầu chánh-phủ ấy về sự bồi-thường những tài sản và tích biên hay là bị hại-hoại ở nước Nga, và các nước lại sẽ đưa cho nước Nga một là đơn chung, nhưng trong là đơn ấy các nước cũng không ngờ số tổng cộng của tất cả các nước yêu-cầu là bao nhiêu.

Người hôm thứ ba giải-quyết đồng coi về việc muốn phải-bộ nước Thụy-sĩ có nói may muốn sửa lấm những việc của hành phố Qué-kích hỏi về các tuần ấn cũng là một việc khó lắm vậy.

Tại hội-đồng các quan Thượng-thư

Ngày hôm thứ ba các quan Thượng thư nội-các đã quyết nghị về đề trình hội-đồng một cái đoạn thứ nhất về cái chương-trình các việc công-tác sẽ yêu cầu nước Đức phải thi-hành.

Việc nhà Đông-pháp ngân-hàng và nhà thực-nghiệp ngân hàng

Tại kỳ hội-nghị ngày 30 Juin mới rồi, quan tài-chánh bộ Thượng thư có bá cáo ra. Toàn dân nghị-viện như sau này:

1° Nay mai ngài sẽ đệ-trình tại nghị-viện một bản dự-thảo về việc giao-kết độc quyền cho nhà Đông-pháp ngân-hàng để về việc điều-đình về việc cứu với nhà Thực-nghiệp ngân-hàng. Bản chương-trình ấy do M. Porte là chánh tòa án Thương-mại tại Seine soạn ra. Cái chương trình ấy bộ tài-chánh đã đề-nghị chuẩn rồi. Cái vấn-đề ấy còn phải đợi chánh-phủ Trung-hoa phúc lại lời của chánh-phủ Pháp-pháp khỏi nghị thì mới có thể giải-quyết được. Khi mọi khoản sẽ điều-đình xong với nước Trung-hoa thì các bản giao ước sẽ đệ trình nghị-viện để nghị-viện quyết nghị.

Bordeaux, ngày 5 Juillet 1922

Tại Thượng-nghị-viện

Ngày hôm thứ tư, bọn như lời quan Poincaré xin Thượng-nghị-viện đã bàn về các rạch-hém đối với cuộc chiến tranh, để phân đối lại những lời vu cáo của ông nghị viên về đảng Đại-đồng tên là Valliant. Courrier đã tuyên bố ngày hôm thứ ba trước, mà quan thủ-tướng Poincaré đã lại tới nghị viện đến hoan-hô.

Ban việc lấy Thượng-nghị-viện đã phải thông tin cậy tòa Nói-các. Số phiếu về chánh-phủ là 507 cái còn các số phiếu khác chỉ có 75 cái mà thôi.

Việc nước Đức

Ngày hôm thứ ba ở nước Đức đã làm lễ nhà chánh-phủ Đức-nhỏ, kẻ có tám mấy năm ngàn người dự-lễ, mà không xảy ra điều gì không như ý cả. Ngày đầu ở các tỉnh khác cũng thế, tỏ tình làm lễ như vậy.

Đảng Xã-hội có đại-biểu cho các Hội-viên khuyên ai nấy nên cẩn thận đề phòng tai-nạn để sự việc trái hành các phương-cách để nước ngừa cái phong trào phản-động.

Việc nước Nga

Cứ như cái biến động kể, thì đến nay số người bị hại về cái nạn cộng-sản cộng là 10 triệu người.

Việc nước Brésil

Việc loạn xảy ra ở Rio de Janeiro trong ba đêm hôm qua đã dẹp xong ngay. Dân-sự đã yên như thường.

Việc nước Pérou

Nước Pérou đã ưng thuận bản dự-thảo của Hoa-kỳ về việc điều-đình với nước Chili trong việc Tacna-Arica

Nước Anh và xứ Palestine

Ngày hôm thứ ba nhà M. Joynson bởi về việc cai-trị Palestine thì M. Churchill, thượng-hạ bộ Thuộc-địa nước Anh có nói rằng cứ như ý ông thì xứ Palestine mà để mặc dân Ả rập thì nghiễm-nhiên nước Anh không sao khai phát lên được, mà để cho người Do-thái đủ gì-nhiên mà mở mang thì chỉ mấy năm là có cơ phát-đạt được.

Cuộc hội-nghị La Haye

Ngày hôm thứ tư phái bộ Đại-pháp đã xét những giấy má của chánh phủ Nga gởi đến. Các bao quản xem các giấy ma của chánh-phủ Quá-kì là có bao cái cần-giác như sau này.

1° Các sở của chánh-phủ Quá-kích kể ra để lĩnh số chi thu không có chi làm chuẩn đích cả

2 Xem trong bản dự-án của chánh-phủ ấy thì biết rằng chánh-phủ ấy đã định bỏ nhiều điều trong chủ-nghĩa bại-đồng rồi.

Cuộc chiến Đại pháp : 5/. 87.70. — 4/ 1918 60 30. 5/. 1915-1-16 75.45. — 5/. 1920 89 30. 6/. 1920 82.

TIN TRUNG-HOA

Tin trong tháng Juin

Tưởng tỉnh Tứ-thù-Xương thoái vị

Quân Trực-lệ (tức Ngô-bội-Phu) và thắng quân Phụ-gia-điền (tức Tương-tác-Lâm); Tự vì sự quan thông với đảng Trương, trong dụng lấy làm tự nguy, liền phái một cái thông-điệp rồi đợi có một cái bện-pháp gì tích nghị bí tức xin thoái vị; sau nghe đảng Ngô trên tập quốc hội cũ, định đoạt Lê-nguyên Hồng ra để đi-chức lại tiếng phù hợp pháp như cũ. Tử biết tình thế khẩn bách quá, lập tức bỏ công-phẩm ra phố ở để tỏ cái ý nhất định thoái vị; kế tiếp cái điện của đảng Ngô ở Bảo-định gửi đến nói Lê-nguyên-hồng bách về dân-vọng, đã hứa tại kinh tụ chức, nhưng vì từ tổng-thống cho ở Bắc-kinh nên chưa chịu khẩn-trình v. v. Từ liền lợi điện thoại bảo Chu-tụ-Tế (là tổng-ý Nội-các của Tử) giao ấn kiếm tổng-thống cho Quốc-vụ viện quyền chưởng; Cho liền họp hội-nghị các viện, quyết nghị toàn thể các viện cùng tự chức, tạm lấy tư cách quốc dân nhận ấn kiếm tổng-thống để duy trì hiện-trạng trong ít ngày; Tự bèn phát thông điện thoại vì khiết quyền ra khỏi biên-tân.

Tình hình quân Bắc-phạt của miền Nam

Quân Bắc-phạt miền Quảng đánh-phá ở tỉnh-thành Giang-ấy) đã thu được nhiều nguyên đặt quan cai-trị; của Quốc-vụ viện thì đã tiến đến Quảng-thành (tỉnh thành Giang-tây) ở Chương chau inon nhiều có chiến sự kịch liệt.

Tình hình Quảng-đông

Tình hình Quảng-đông ngày nay xem chừng cũng không được yên ổn lắm.

Có tin đồn rằng một toán quân Vân-nam do Lý-hiệt-Quân đốc-thúc, định sang đánh Quảng-đông

Những điều yêu-cầu của Tôn-dật-Tiên

Sau khi Tôn-dật-Tiên từ chức Thống-g-lĩ h thì có yêu cầu quân Quảng-đông mấy ở điều-khoản sau này:

1 Đối một triệu bạc để bồi lại cái phí tổn về việc đánh-dẹp Thống-lĩnh vừa rồi.

2. Trong khi Tôn-dật-Tiên từ giã Quảng đông mà đi Bắc-kinh thì bắt thấy các đồn binh và các tàu chiến đều phải bắn 21 tiếng đại-bác để dẫn chào.

3. Sau khi Tôn-dộ-Tiên đã đi Bắc-kinh rồi thì các quân-độ Bảo-pháp sẽ cũng được đại bị bắn như quân Quảng-đông

Trong ba điều ấy, ngoài điều quân lính Quảng-tông chỉ tin đến nói rằng có thể thuận điều thứ hai và điều thứ ba thôi. Còn điều thứ nhất là một khoản tiền rất lớn mà công-quỹ bảng lính hiện đương eo-hẹp lắm, vậy quân lính Quảng-đông nếu xin hoãn lại lâu để ngài-nợi.

Tin ngày 6 Juillet 1922

Trung-hoa thông nhất

Ở Bắc-kinh có tin đến nói rằng Lê-nguyên Hồng có tiếp được một bức điện-tín của Ủy-ban thành Quảng-đông để nhượng quyền-chính cho chánh-phủ trung-ương.

LỜI ĐÀN BÀ

Cách lọc bột các thứ cỏ

Bột có nhiều hạng tiếm, như bột lọc, bột đỗ, bột xay khác nhau.

Bột lọc như bột nếp, bột tẻ, bột đao, bột bánh. đề có riêng từng làng làm nghề ấy. Còn như bột dạm xanh, bột sắn vỏ đỏ, (chữ không phải sắn giây) bột khoai, vi hạng thì đắt, hạng thì khó làm hạng thì ít người dùng, lên ai muốn dùng lắt phải lọc lấy.

Cách lọc bột củ sắn vỏ đỏ

Mua sắn về gọt sạch cả hai lượt vỏ trong, ngoài đi, rửa sạch sẽ, để vào cái rổ lấy miếng sắt tây (hoặc lấy cái hộp không dùng sắn dao, bỏ vào bếp đốt cho chảy miếng dày cái hộp đi) đem ra rửa cho sạch sẽ cho phẳng phiu, đủ thấy từng ô nhỏ như một chu vi vừa độ cái chén mức chè, để làm cái bàn sát nhưng ta thường sát nâu, chớ dài nhiều, khi sắt vỏ ý nhỏ vào tay.

Cách sát cá sắn. — Phải dùng ba bốn cái chậu, hoặc vại. — Mắc một chậu đầy nước lã tay trái cầm cái bàn sát ngâm vào chậu nước tay phải cầm củ sắn (đã gọt rửa rồi) mà sát lên một rạp cái bàn sắt ấy. Sát lấy bột, còn cái lõi ở giữa bỏ đi. Sát hết cả mọ đến củ kia.

Cách lọc lấy bột. — Lấy bốn vuông vải mỏng (như vải rông sa), cạn lại làm cái khăn lọc. Để cái khăn lọc lấy lên miệng cái chậu không khác, đổ cả bã cả nước bột đã sát rồi lâu trên cái khăn lọc, bóp cho kỹ ở trên cho xuống hết bột, còn cái bã đổ vào cái chậu khác, lọc lại như trước. Lọc hai lượt mới hết bột.

Nước đã lọc rồi-ay, để lắng bột ở dưới. Khi no lắng, cứ đổi cái nước vàng ở trên đi, rồi đổ nước khác vào ngâm. Khái đi, ngâm đi, ba bốn lượt, bao giờ thấy nước trong, bột trắng thì chắt nốt nước đi; cạy bột lên cái khăn vải thật dày, phơi, se se, sẽ cắt từng miếng. Khi lấy bột lên khăn, phải cẩn-thận lượt bột dưới thường có đất lẫn xuống, phải bóc bỏ đi, kẻo bột nặng. Phơi dự ba nắng thì khô.

Cách lọc bột củ mài. — Cũng lọc theo cách lọc bột củ sắn vỏ đỏ

Cách làm bột củ khoai môn. — Phải chọn mua khi bắng củ khoai môn, rượu tháng, chớ mua những củ rượt vàng. Khoai gọt sạch vỏ, rửa thật kỹ, thái mỏng phơi thật khô; rồi lấy cối đá, chày đá hoặc chày gỗ (không có đầm chầy), đề thật nhỏ, lấy rây rây cho kỹ. Phơi lại rồ thêm.

Bột đậu xanh. — Đậu xanh ngâm, ngâm đãi sạch vỏ, bỏ cối đá, thật nhỏ. Cách lọc như lọc bột sắn. Song thứ bột này phải xem chừng trời có nắng hay lọc. Phải lọc về đêm, hoặc tối. Lọc có ánh sáng một trời thì bột đổi liền, không lắng xuống, lắng đọng cả. Vì thế nên bột địa xanh có tiếng lề quí mà đắt tiền, một tiền cũng khi giá đến hơn một đồng bạc. Các thứ bột này, làm bánh nếu chả, tôi, trong và nõn lắm.

Ấy là nay, nếu nhiều nhà cần khi ăn cơm hay dùng món tráng miệng (dessert) Ta lọc các thứ bột ấy, ta dùng để làm các thứ bánh khó để lâu được, và nếu chế để làm món ăn ngày thường vừa tiện và vừa ngon.

Nếu có thứ hoa, hoa nào nhài, hoa bưởi v. v. đem ướp các thứ bột ấy cho thơm làm các thứ bánh, sẽ lấy bột ra dùng có các mùi hoa ấy thơm lắm.

Phải để thận xem luôn, phơi luôn kẻo hay mốc.

Tôi đã lọc đã làm, nên có bài này công hiến chị em, còn có điều gì kh ấn khuyết, xin chất chính các bà chị em.

Nữ sĩ Kim-Khanh.

VĂN UYỂN

Đồng Thiên vương hội

Nhớ thưa thánh Đồng giáng sinh Hàng,
Phá giặc ấn bình một trận tháng.
Bé dám mặt bay con ngựa sắt,
Đe con gió phất ngọn cờ hồng.
Mới lên ba tuổi siêu hiền kiệt,
Trải mấy nghìn thu tượng vẫn công.
Đức gợi lại xa xem miền Sóc-Ttah,
Cỏ hoa nhường vẻ nói ai phong.

Hỏi chuyện ông Giáng

Hỏi ông Giáng! Hỏi ông Giáng!
Nhà ông đã có cỏ Hằng chả trương.
Ông thì sáng rỡ như gương,
Hằn ông soi xét tỏ tường thiếu dân.
Bay giờ vắp hạ Ả Âu,
Mỗi ông xuống nói đôi câu chuyện đời.
Xưa nay ở gỗ trên trời,
Sự-tình ông lại nẫy lời thương,
Chuyện đời ông biết hay chăng.
Nghe ra lắm nỗi nhỏ nhăng buồn cười.
Hỏi ông ông chẳng trả lời,
Thế thì thẳng Cuội có cười cho không?
Ước gì tôi hóa làm ông,
Thiết-tai khắp mọi sông nước non.

Nguyễn-Quí

Lời anh xăm

I

Đốc địa làm chi thế hỡi trời?
Nỗi nào riêng ghét một mình tôi.
Việc nhà nghiêng ngửa không cho rỏ,
Sự thế tui bời chẳng được coi.
Thuở trước đến lời là vạng chắc,
Bây giờ ông mới đọa đày chơi.
Thôi đành nhắm mắt làm thinh vậy,
Còn thiết trông chi cái cõi đời.

II

Còn thiết trông chi cái cõi đời,
Gió trăng lưng túi hãy pai chơi.
Rượu khà giảm cỏ ai khi say tỉnh,
Bạn gặp người cùng tác khắc cười.
Sao thuẫy ấy ai xuống nước mắt,
Quanh năm mặc áo chẳng hề tươi.
Nghĩ công thân thế càng hơn nước,
Thế sống ta mi đứng tối đời.

Lời học trẻ đời nay

Con chim gì kêu kiếp học trò?
Quanh năm mài mặt hàng những phiền lo!
Rồng mây gặp hội thì công gắng,
Vắt cá gieo vần ai tạ bao giờ.

Ngán thay cái kiếp thư sinh!
Rủ buồn khi tắt một mình ai hay!
Mong ra gặp hội công mài,
Lên ta mới được có ngày vinh quy.

Tú-Mỡ

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường
Từ rofilms của Cornell

TỰ DO DIỄN ĐÀN

Một cách lợp nhà phòng cháy

Bản-quán tiếp được bài này, cứ nguyên văn đăng báo cho rộng đường dư-luận

Trong số báo *Trung-Bắc tân-văn* số 1889 có đăng việc cháy nhà là ở phố xóm chợ Buồi mất 164 nóc, thì thực là một sự thiệt hại cho những người đồng-bào ta, không may gặp phải tai nạn ấy. Tôi nay nghe thấy, biết mình không có thể-lực gì mà giúp đỡ được. Nhưng xin hiến một cách này, để phòng bị về sau. Tuy là một cách tầm thường, nhưng cũng có khi có ích cho những người đồng-bào nghèo ta, không có thể làm được nhà gạch, dùng cách lợp nhà này, hoặc cũng có thể tránh được ít nhiều hỏa hoạn xảy ra chăng.

Cách fy như thế này :

Nhà làm bằng gỗ bằng bương hay bằng tre tự-ý, nhưng có sức khỏe hơn một tí. Lợp thì đừng lợp là bay lợp ra như nước, nên lợp bằng đất.

Cách lợp bằng đất fy ; thì nên làm như thế nhà quê ta tra-vách vậy, là làm giữ-gìn bằng tre, rồi trộn rơm trấu và đất trát lên xoa trong ngoài cho thực nhẵn. Ở trên mái nhà, nên đan một cái phên nứa dài mà phải thưa, an trên rơm và giọ nước mà không vào mái nhà đất fy được, đỡ hại mái nhà, mà nước mưa cứ theo phên mà chảy đi.

Còn nên trong mái thì quét vôi đi cho sạch sẽ. Như ý tôi nghĩ dùng cách lợp nhà này, có nhiều điều lợi cho nhà nghèo :

1° Đỡ hỏa hoạn, lửa không thể bén được đã.

2° Đất khô thì sạch sẽ, không làm tổ cho sâu bọ, và giống rết và các giống vi trùng khác được ; không bụi bậm, thường quét vôi mái trong nhà cũng sạch sẽ được luôn.

3° Ở về khi nắng không thấm qua đất được là bao nhiêu.

Có những điều lợi như thế, mà lại rẻ tiền, thì tưởng không phải là điều không nên dùng vậy.

Duy chỉ lợp bằng đất thì hơi nặng, nên làm cột, kèo cho vững vàng, chắc chắn hơn trước mà thôi.

Cách lợp nhà bằng đất này, tôi đã bàn một lần về vấn-đề nuôi ẩm. Nay lại xin nhắc lại.

Những đồng bào nghèo ta, nếu Chính-phủ có cho phép thì thử thí-nghiệm xem.

Nguyễn-như-Ngọc

HẢI ĐÀM

Rượu rôm (rhum)

— Ấy bà, vừa rồi tôi đến chơi bà phán X bà fy có thết cốc rượu rôm, nồng thú vị quá, bà ạ.

— À, rượu fy tôi đã biết, nồng nhiều sạch rôm lắm đấy.

— Thảo nào những người nồng rượu fy chẳng có cái rôm cái sẩy nào.

D. Đ. Th.

Dư luận Nam-kỳ

Kỹ nghệ nước nhà đối với trường thương chiến

Lúc nọ ai cũng đoán chắc, sau trận Âu-châu đại-chiến còn nhẹ ra một trận thương-chiến rất kịch-liệt, mà quả vậy chẳng sai, tới đoàn fy, chẳng bề làm ; vì trót mấy năm trời, cuộc binh cách liên-miên chẳng rứt, làm cho cả thảy những nước có can-dự với cuộc chiến-tranh đều phải nguy hiểm về đường thương-mại, phần thì kỹ-nghệ bị ngưng-trệ không chế tạo được nhiều hẳn có bán ra ngoài, đã chẳng chế-tạo cho có bán ra mà chở, lại còn phải mua dùng đồ ngoại-hóa nhập-cảng là khác. Vì thế mà nẻo lợi tài đường kinh-tế của các nước đã đành nhau thật rất nên nguy-hiểm. Đã hầu khắp hoàn cầu, không còn một nước lớn nào là không có quan-hệ với cuộ- Âu-chiến phần nhiều cũng vì can-dự với cuộc Âu-chiến, mà phải trở-ngại nơi đường giao thông thương-mại. Trong các nước cường-thịnh duy sót nước Nhựt là khỏi liên-lụy khuynh-đảo nơi đường kinh-tế lý-tài ; nước Nhựt lại còn nhờ cuộc chiến tranh trước kia là cái dịp tốt để khoáng trương đường thương mại và kỹ-nghệ ở cõi Á đông nầy.

Từ ngày Âu-chiến lửa tắt khói tan, các nước có can dự cuộc chiến-tra h vì gánh sự tổn phí trót mấy năm, nay tuy động thấy cảnh-trọng hòa-bình, mà tài-nguyên quẫn-bức không đủ sức tư-cấp lấy mình, phần thì các xưởng công-nghệ cũng vì cuộc binh cách mà sập hư, tu bổ chưa rồi con mong chi mở-mang đường giao-thiệp. Song một phần thương gia cũng cố vỡ để lo xây dựng các chi Công-thương kỹ-nghệ lại ; nhưng hiện thời chưa có về thuận phát động như lúc trước.

Bỏ là cái tình cảnh thương chiến ở ngoài, trong mấy năm sau đây. Tuế mà ta nên để ý rằng : các nước-ấy đã sẵn-sàng sự học-vấn là cái nền căn đường lần hóa và tự lại có chi kiên-nhẫn, nên nay dầu cuộc kinh-tế lý-tài họ phải quẫn-bức, đường giao-thông thương mại họ bị đình-trệ, cho chừng trong một đôi năm nữa đây, nhờ nơi tài-năng và kiên-nhẫn, họ sẽ gây dựng lại cũng khó chi ; ngày nay các đường kinh-tế lý-tài các nước fy hưng-vượng lại như cũ tức là ngày khỏi đầu của trước g thương-chiến vậy.

Phận quốc-dân ta, trong khoảng mấy năm nầy sau đây nơi trường thương mại chưa phát đạt, nơi kỹ nghệ cũng không thịnh-hành. Nghề-nghiệp ít ai chuyên cần, buôn bán thiếu người xướng-xuất. Bởi vậy toàn cả thị-thành tỉnh-lị cõi Nam-trung là đàng gọi là « chốn-thị-trường g để làm giàu cho ngoại quốc ». Buồn to bán nhỏ cũng mặt ai đồng-bang ta thì một mực tươi-tỉnh như thường, tưởng không hay chẳng bết chi cả. Nên chi tài nguyên mỗi ngày một kém, nếu kinh-tế càng suy ; vấn-tài nguyên là huyết mạch của cả nước ta bề huyết-mạch kém suy thân thể không hề cử-động. Ấy là cũng nguyên cớ sự tùng-nguật ở nước ta ngày nay XII hội đã tăng ngật đương fy, còn mong chi thì-hồ những cuộc buôn-bán tự-tát, khởi lập kỹ-nghệ vững vàng, còn mong gì đây nỗi nguồn lợi hằng triệu hằng ngàn đề phải tay khách-ngoại chắp-chú.

Vì một tấm lòng «Công-ích» chẳng nỡ thấy cuộc kỹ-nghệ thương-mại nước nhà bị ếp vào vòng «Thất-bại» nên các báo đã lắm lời phiền trách thở than, song cũng còn may đặng thấy một hai nhành kỹ-nghệ của đồng-bào ta nảy ra một cách khéo-đẹp vẻ-vang vô cùng. fy là nghề làm đồ sứng (ấy bậc) và nghề làm đồ gỗ (thợ mộc). Vì hiện thời nơi đường chế tạo hai nghề fy đã chiếm đăng cái địa-vị cần kíp, nghĩa là đã nên cho rằng : « *tron khéo trọn đẹp* », có thể so sánh với đồ chế-tạo ngoại-hàng, mình chiếm đặng phần hơn. Dầu cho khách ngoại cũng nhận là phải, bởi thường thấy khách ngoại mướn công-lhợ Annam, ta vì đồ làm đã khéo chắc, mà tiền công lại rẻ nữa. Vậy các nhà kỹ-nghệ ta nên hiền lấy cuộc thương-chiến mai sau nầy quá là kịch liệt, trao đổi sao cho đồ vật mình chế ra đó càng có vẻ phát minh thêm. Nong-nả thế nào nơi thị-trường ngoại-quốc có những bổn giám-mục (catalogue) đồ nỹ thuật và kỹ-nghệ ta xen lẫn mà tranh lợi với người, rồi các khoa chế-tạo khác cũng cứ đó noi theo, mà tiến-bộ sao cho một cái nút áo-xi một cây kim một sợi chỉ, một cây đủ, đều cũng là nơi tay người đồng-bang ta chế ra, thì chẳng ấy là ghé mới «hoàn-toàn phát-minh» đối với trường thương-chiến sau nầy mới khỏi cái họa «liệt-bại» cho.

(V. C. M. Đ.) Cao-hải-Bể

VIỆC HANOI

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* đã tới Hải phòng ngày hôm nay 7 Juillet, hồi 17 giờ.

Sự quyên trợ những nhà bị nạn hỏa-tai ở phố chợ Buồi. — Các hỏa-tai xảy ra ở phố chợ Buồi vừa rồi, những lời hô-hào chưa xot, những cảnh thảm mục thương tâm đọng đến lỗ tai con mắt của các nhà từ thiện ta mới trong hai ngày mà số tiền quyên trợ đã được một số khá to, thế mới biết cái nghĩa thất-hoạn, ai cũng có đồng tình. mà cái lòng hiếu thiện lạc thi của xã-hội ta, không phải là không tốt vậy.

Mới hôm nay bản-quán có tiếp được bức thư của một người nọ-dân gửi đến tỏ ý cảm tạ cái nhiệt thành từ ái của đàn thành-phố ta đã có bụng xuất ra kế ít người nhiều mà giảm thành quả phúc ; sau lại có thỉnh cầu với bản-quán nơi được vì nào quyên trợ tới trăm đồng (100 p. 00) trở lên thì xin bản-quán chụp cho bức ảnh đăng lên báo để làm kỷ-niệm.

Bản-quán thiết nghĩ sự cứu tai tuất hoạn là cái nghĩa-vụ người công loài ở với nhau ; các nhà từ thiện đã cứu giúp phải vì một cảm cảm cơ của các nhà đương cơn tai nạn mới khẳng khái quyên xi như thế ; cái lời cảm ơn của người nọ dân fy cũng bất tất thuật ra đây cho nhàm, mà tưởng giá có thuật ra chắc cũng không ai vui lòng lắm nhận. Duy cái fy muốn xin chụp ảnh những vị nào có lòng quyên trợ tự trăm đồng trở lên đăng vào báo để làm kỷ-niệm thì cũng là cái fy hay ; nếu có vị nào sợi-sắng hiếu nghĩa như thế mà bản-quán có xin được chân-dung bậc Bồ-tát đó, thì cũng không quản công tiếc của mà ấn hành lên báo để ghi cái nghĩa-cử của những nhà đại-từ-thiện mà đáp cái lòng thỉnh nguyện của các ngu dân ta.

Số tiền của các nhà từ-thiện đã gửi đến

Số thứ hai :

Bạn hát Sân-nhiên-đài..... 30 p.
M. Hàn Phạm xuân-Phương. 5 p.
M. Đỗ-văn-Trạch tức Phúc.... 5 p.
Mme Phạm-hải-Cầm (Phủ-lý). 3 p.
M. Nguyễn-tiến-Hàm..... 10 p.
Hội Ái hữu sở Kiểm-sát Tài-chính..... 16 p.
Cộng ..... 69 p.
Số thứ nhất..... 174 p.
Tổng-cộng... 243 p.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm qua, tòa Thượng-thẩm xử những việc sau nầy :

Ám mưu giết người. — Tên Phạm-vă -Tòng, Ng-văn-Mọc, Ng-v Cương và Vũ-v-Trùng làm điền tốt ở đồn-điền quan Thượng L- thuộc về địa phận tỉnh Phúc-yên, thấy người coi ở đồn-điền đấy tên là Gị cũng người tải-phú trông nom cẩn thận và bắt làm việc nhiều không thể nào ăn cắp gì được, liền bàn nhau ám mưu đề giết cả hai người, rồi đốt nhà lên kèn là cướp vào đồn đi. Tên Nam-ấn tỉnh Phúc-yên phạt tên Cương 15 năm khổ sai tên Tòng, tên Trùng mỗi tên 10 năm khổ-sai và tên Mọc 5 năm. Những tội nhân phải bồi 100 đồng cho tên Gị và 50 đồng cho người tải phú. Tòa Thượng-thẩm y án.

Vì tình nên nỗi. — Một đêm tên Khúc mò đến nhà người dân bà góa tên là thị Cấp chực trèo hoa ghẹo người. Người dân bà fy không chịu kêu rầm lên. Bấy giờ tên Ng-v-Mỏ và Trần-văn-Chu là người nhà chạy đến bắt tên mật nhọ fy đánh cho một trận gần chết. Tòa Nam-ấn tỉnh Hà đông phạt tên Mỏ 6 tháng và tên Chu 1 năm tù về tội đánh người bị thương. Tòa Thượng-thẩm hoãn để nghị án.

Tiêu tiền công dân — Tòa Nam-ấn tỉnh Vĩnh yên phạt tên Ng-v-So 1 năm tù về tội đăng cách giả mạo tiền 440 đồng của công-dân và bắt phải bồi trả số tiền fy cho dân nạn, Tòa Thượng-thẩm y án.

Nói phạm danh dự người khác. — Tòa Nam-ấn tỉnh Phúc-thọ phạt tên Bà-ngọc-Bích 10 đồng về tội nói phạm đến danh dự người khác. Tòa Thượng thẩm y án nhưng cho án treo.

Hành hung. — Tòa Nam ấn tỉnh Kiến-an phạt tên Mai-văn-Sốc 1 tháng tù về tội đánh người bị thương, Tòa Thượng-thẩm y án.

Trốn sưu thuế. — Tòa Nam-ấn tỉnh Nam-định phạt tên Ng.-văn-Thanh tức Trần-văn-Thành 1 năm tù 3 năm quản thúc và số tiền phạt gấp hai tiền sưu về tội đu đăng và đeo thẻ tây thân của người khác. Tòa Thượng-thẩm tha cho tội phạt tiền y tội tù và tội quản thúc.

Ăn mạng. — Tên Duy trong nhà có thuốc phiện lậu bị tên Ng.-văn-Ỷ tố cáo nên phiền hắt và phải phạt. Khi được về tên Ỷ đặng lòng căm dao chạy lại đâm phải mấy thương vào chỗ phạm đau quá rồi chết. Tòa Nam-ấn tỉnh Phúc-yên phạt tên Ỷ 10 năm khổ sai. Quan Chưởng lý thấy án phạt hãy còn chống án và xin phạt nặng hơn lên. Tòa Thượng-thẩm tăng tội tên Ỷ lên 15 năm khổ sai và 400 p bồi thường cho nhà khổ chủ.

Ăn trộm, — Tòa Nam-ấn tỉnh Thái-bình phạt tên Vũ-Thể 8 tháng tù về tội ăn trộm ; tòa Thượng-thẩm y án.

Tòa Nam-ấn tỉnh Yên-bay phạt tên Đinh-văn-Cư 6 tha g tù 2 năm quản thúc về tội ăn trộm. Tòa Thượng thẩm giảm tội tên Cư xuống 3 tháng và tha cho tội quản thúc.

Tòa Nam-ấn tỉnh Thái-bình phạt tên Trần-Công 15 tháng, Trần-trang-Hiện 10 tháng và tên Trần-Diễn 4 tháng về tội ăn trộm. Tòa Thượng-thẩm y án.

MỘT DỊP HIẾM CÓ !

Xe 6-tô hiệu « Ford » chạy còn tố lắm. 2 cái lốp (pneus) 2 cái ruột (chambres à air) 2 cái kích bánh (crics) 4 cái máy bơit sự chạy nhanh chóng là bao nhiêu kể nổi và các đồ phụ nhiều lắm

Giá định : 980 $ 00.

Hỏi tại M. Bouillon, Nhà máy giặt (Blanchisserie Pierre) ở Thụy-khuê.

Giấy nói số 97. 3274

Cái thể lệ mới về việc sát-sinh. — Quan Thống-sứ Bắc-kỳ chiếu lời hội-đồng coi về việc ấn tịnh thể lệ các nhà sát-sinh tại các tỉnh, mới kỳ một bản nghị-định ngày 26 Juin 1918, là một bản nghị-định nói riêng về các giấy phép fy. Có những giấy bợp đồng với chánh-phủ về việc làm nhà sát sinh ở các tỉnh và việc thu lợi về các nhà sát sinh fy cũng vậy.

Các cuộc vui ngày 14 Juillet. — Bản quán mới tiếp được một bản chương trình nhất định về các cuộc vui ngày 14 Juillet. Các cuộc vui về hôm fy có những gì, thì mấy kỳ báo nay bản quán đã nói rõ cả rồi, vậy đề một kỳ sau gần đến ngày hội bản quán sẽ lại đăng báo.

Cuộc diễm-binh ngày hội 14 Juillet — Cuộc diễm binh ngày hội (14 Juillet) năm nay sẽ đặt tại đường Cột cờ Cửa quan Nguyễn-soái S ere, tòng thống binh - đoàn Trang Bắc lưỡng kỳ quản đốc.

Rạp các quan chức ngồi xem sẽ đặt tại đường Victor Hugo, ngoành mặt về hướng Đông.

Các quân lính dự diễm sẽ nhất luật bận quần áo vàng, đội mũ trắng không bọc vải ngoài.

Các đạo quân sẽ đi các đường sau nầy đến chỗ diễm-binh ;

Đạo quân thuộc địa thứ chín và đội quân C. O. A. sẽ đo đường Bichot và đường Cửa Nam đến đường Cột-cờ.

Các xe trận sẽ đo phố Cửa-Nam đến đường Cột-cờ.

Đạo quân Bắc-kỳ thứ nhất sẽ đo Cửa-Tây vào đường Cột-cờ.

Đội công binh và đội lính khố xanh sẽ đo đường Paginier, phố Cửa-Nam đến đường Cợt cờ.

Đạo quân Pháo-thủ thứ tư sẽ đo đường Carnot, đường Victor Hugo đến đường Cột-cờ.

Đúng 7 giờ thì quan Toàn-quyền, quan Nguyễn-soái Thống binh sẽ đo đường Paginier, đường Victor Hugo đến đợ lễ. Khi xe các quan đi tới, phường nhạc sẽ thổi bài « *Garde à vous* » chào mừng.

Thi thư-ký tòa Sứ. — Hồi 8 giờ thứ hai tới nơi này là ngày 10 Juillet 1922, tại phòng Hội đồng phủ Thống-sứ sẽ bắt đầu kỳ thi thư-ký tập sự ngạch các tòa Sứ.

Những người ứng thi phải đem đủ cả giấy bắt mạo đến.

(Xem tương thứ ba, một thứ hai).

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas

Dịch-giả : Nguyễn-Hải

... Giờ, người là kẻ bày mưu lập kế, — nói với vua, — người là kẻ thi-hành kế fy. —nói với *Đạt-ta-nhan*; là nói đây hai người fy nhờ fy ; các người đã có được cái thân ta trong tay, các người hãy đem giết nó đi, ta khuyên các người như vậy đó ; vì tâm trí của ta thì quyết không bao giờ các người lấy được. Giờ, các người đừng nên hỏi ta một lời nào, vì ta quyết không mở mồm ra nữa, kẻo ta cũng quyết là không. Ta đã nói rồi !

Môn-cơ nói mấy lời fy có cái giọng quả-quyết rất sẵ sàng không thể nào lay chuyển, thật là một người theo đạo Thuần-thúy vậy. *Đạt-ta-nhan* thì nhìn tử-nhân của mình rõ ra người biết cái giá trị từng tiếng nói, mà lại biết ngộ cái giọng nói mà định giá cho từng tiếng vậy. *Đạt-ta-nhan* nói nhỏ với nhà vua rằng :

— Số là quan nguyên-súy đây là một người quả-quả ết, đã hai ngày rầy quan nguyên súy không hề ăn một miếng bánh bay nồng một giọt rượu nào cả. Nhưng, từ nay cái quyền định cho quan nguyên-súy được thế nào là do Hoàng-thượng cả, ngu-thần xin đi rửa tay. như *Bi lát* đành-nhân đã nói.

Môn-cơ đứng đó, mặt tái ngắt mà đã dành lòng cam chịu, trông trừng cặp mắt khoanh tròn hai cánh tay mà đợi? *Đạt-ta-nhan* quay lại nói với *Môn-cơ* rằng :

— Hoàng-công cũng biết rằng câu nói của tướng-công thì hay thật, mà cũng không làm lợi được cho ai. Hoàng-thượng muốn phải, với tướng-công một đôi điều. tướng-công lại không muốn vào thiệt-hiện kiến ; tôi đây, tôi làm cho vua tôi thế tất phải gặp nhau. Có sao. bây giờ vua tôi đã giáp mặt, tướng-công vì một cái nặng lực không phải tự ý tướng-công mà đến chốn nầy, cớ sao tướng công lại cứ khăng khăng một mực. tôi thiết tưởng như vậy thật là vô ích quá ! Tướng-công hãy nói đi, chả chi, nói không cũng được mà.

Môn co không hề rằng : không thèm đưa mắt nhìn ; *Mân-co*, vện râu có hơm nghĩ ngợi lỏ ra rằng mọi việc đều sắp hỏng Trong lúc fy thì vua *Sắc-lê* độ-nhị nội ngợi ngợi. Nhà vua được gặp mặt *Môn-co* lần nầy là lần thứ nhất, *Môn-co* là người nhà vua đã bấy lâu mong mỏi được gặp mặt ; nhà vua đã đang cái con mắt trôi để nhìn rõng g ông chim bằng và các vì vua chúa mà nhìn vào trong lòng *Môn-co* chẳng khác như một cái vực sâu thăm thẳm. Vậy nên nhà vua đã thấy *Môn-co* thật một lòng quyết định thà chịu chết không bao giờ hé miệng. Một người vào bậc fy mà phải một miếng đau đớn thế thì kể cũng không phải là sợ lg. Ngay tức khi giờ, vua *Sắc-lê* độ nhị quyết định được ngay. Cái cách quyết định fy khiến cho kẻ thường-nhân phải liều cuộc đời mình, viên đại-tướng liều danh-phận của mình, mà làm một ông vua lất phải liều đến cơ-đồ của mình vậy. Vua *Sắc-lê* độ nhị mới nói với *Môn-co* rằng :

— Tướng-quân ôi, tướng-quân nói đó cũng có một vài điều phải. Vậy Trẫm không đám bắt tướng-quân nói. Trẫm chỉ mới tướng quân nghe.

Có một hồi lâu yên lặng, trong lúc bấy giờ nhà vua nhìn *Môn-co*, *Môn-co* thì vẫn không thấy biến đổi chút nào. Nhà vua lại nói :

— Vừa rồi, tướng-quân trách Trẫm một điều rất đau đớn đó, tướng-quân. Tướng-quân nói rằng một tên thám-tử của Trẫm đến *Nữu-cát-sơn* đánh bẫy tướng-quân, điều đó *Đạt-ta-nhan* công đấy chắc là không biết. Trước hết Trẫm hãy xin đa-tạ cái tấm lòng trung-thành không khi của *Đạt công*. *Đạt-ta-nhan* cái chào một cách rất cung kính ; *Môn-co* không hề chớp mắt. Vua *Sắc-lê* lại nói rằng :

— Vì *Đạt-ta-nhan* công đấy, *Môn-co* tướng-quân hãy nên biết cho rằng không phải Trẫm nói vậy là có ý muốn che đậy cái lỗi của Trẫm đi đâu, *Đạt ta-nhan* công sang *Anh-cát-lợi* là tự ý mình, không có lợi quyền gì, không có vàng lệnh của ai, không có hi-vọng gì ; *Đạt-công* là một nhà chân quí-phái, sang *Anh*-quốc chỉ là muốn giúp cho một ông vua cùng khốn, muốn đem một thả-đoạn anh-hùng nữa mà thêm vào cái cuộc đời của công để chứng dạo cho hiền công cuộc rất vẻ vang rực rỡ.

Đạt-ta-nhan hơi đỏ mặt, phải ho lên mà che đậy mối cảm tình. *Môn-co* thì không hề nhúc nhích. Vua *Sắc-lê* lại nói :

— Vậy ra tướng-quân vẫn không tin lời ta nói đó, *Môn-co* tướng-quân ! Trẫm hiện vậy lắm. Một cái quyền trung-thành như vậy thật là hiếm có, nên dẫu có thật cũng có thể không tin được.

Đạt-ta-nhan nói to rằng :

— Tướng-quân đây không tin lời Hoàng-thượng, vì những lời Hoàng-thượng phán đó thật là lời chân-thật, chân-thật lời nỗi hạ-thần tưởng chừng như hạ-thần sang tìm quan nguyên-súy đến đây thật là làm trái với bổn mọi sự. Nếu có như vậy thật, thì quả ngu-thần đã thất kỳ hi-vọng vậy.

Nhà vua cầm lấy tay nhà ngự-lâm pháo thủ mà phán to rằng :

— *Đạt ta-nhan* tướng-quân ơi, tướng quân hãy tin cho rằng tướng quân đã làm ân cho Trẫm rất to, cũng vì thế như làm cho cái chữ nghĩa của Trẫm được thành-tựu vậy, Vì tướng-quân đã cho Trẫm biết rằng Trẫm có một người bạn tử nay Trẫm càng phải biết ơn và Trẫm mến yêu mãi mãi. . . . .

Nhà vua nắm tay *Đạt-ta-nhan* một cách rất thân yêu, rồi quay lại cho *Môn-co* mà nói tiếp rằng :

— Và cho Trẫm biết rằng Trẫm có một kẻ thù, từ nay Trẫm phải làm-phục vì cái phẩm giá con người cao quí vậy.

Cặp mắt *Môn-co* bỗng sáng choang lên một cái như chớp nhoáng, nhưng cái vẻ mặt vừa nhờ có cái chớp nhoáng fy mà sáng sủa lên một chút, phát chốc lại tối sầm ngay lại như trước. Vua *Sắc-lê* lại nói :

— Vậy, *Đạt-ta nhan* tướng-quân nầy, tê ra một sự phải xoay vần như thế nầy ! *La-phe* bá-tước, nghe như tướng-quân công-bình, bá-tước đã đến *Nữu-cát-sơn*, ...

Đạt ta-nhan kêu to rằng :

A-lô !

— Phải, nghe như đã tới tận trên cửa bá-tước. Vậy, *La-phe* bá-tước đã đến *Nữu-cát-sơn*. có lẽ bá-tước sẽ nài được với quan nguyên-súy đây điều-đình với Trẫm hoặc với các quân thần của Trẫm thì nghe như tướng-quân lại đứng sức mà làm ngăn trở việc thương thuyết fy.

Đạt-ta-nhan nói ra rằng :

— Chà chà ! Phải bá-tước ngô-huynh rồi, chắc hẳn, chính phải bá-tước vào trong đình chiến bèm tiền-tướng vào trong đó với bọn thuyền-chài.

Môn-co lời cau đôi mày, *Đạt ta-nhan* biết ngay rằng mình đoán không sai. *Đạt ta-nhan* nói :

— Phải, phải, tôi đã ngỡ nhầm ra được cái dáng người cân cân, nghe tới cái tiếng nói cân cân, *Đạt* này thật đáng muốn thác.

(Còn nữa).

ĐỒNG-HỒ VÔ MÁY

BÁO BẢNH 5 NĂM

Máy chạy tốt nhất hạng

Có cả vàng đeo tay bằng giá rất rẻ

Mỗi pô đều có chất đá quý, đi sâu giờ hơn bao giờ

Giá..... 5 $ 75

Bán ở HIỆU:

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

BỚI KẺ PHẢI ĐAU

Xưa nay các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, đau khi quần mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chất nào cả, nay hỏi những người phải đau khi quần đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; nay hỏi các người phải chứng sau, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tôn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho nó một đời người sau nầy không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 100 năm, hoặc 100 năm sau giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người ta bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người ốm bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì nhi sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Bởi người Nam-Việt, sao các người không muốn giống Nam-Việt bao nhiêu đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chớ đau bệnh đi mới được.

Vậy có viết thư cho hiệu Bảo-thanh MONTÉS số 84 *Paul Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 3 $ bảo. Sang và chiều trước khi ăn cơm, thì nông một thìa xúp, uống một lọ, thì 5 ấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ . . . 0 $ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một chai là . . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. . . . . 12 f. 00

Độ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (tùy theo giá bạc khu Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần-hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . 1 $ 80

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4 f. 45

Độ 0 $ 70 đến 0 $ 80

Sán lọ. . . . . 24 f. 50

Độ 3 $ 9 0 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 11 f. 50

Độ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (máu-bổ) bổ huyết

Một lọ . . . . . 11 f. 40

Độ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh cảm-dịch: như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa nầy thường hay hại người, nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên dẫn bảo-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc nầy rất thần hiệu để cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán-mỗi viên một bào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng-hồ nếu một viên rồi nếu nước rõ nóng, đắp chặn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng, ra mồ hôi thì uống rồi nhiều nước nóng nó ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÉS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

Thi thư-ký giấy-thép. Đến thứ hai 28 Août 1922 hồi 7 giờ sáng tại sở Bưu-chính Bắc-kỳ ở Hanoi sẽ bắt đầu mở một kỳ thi thư-ký giấy-thép tập-sự.

Ai muốn ứng thi phải đệ đơn quan Chủ giấy-thép Bắc-kỳ những giấy tờ sau nầy:

1° Một lá đơn viết vào giấy tin-chỉ 0 p. 12.

2° Một tờ khai-sinh có phó-trưởng hay lý-trưởng nhận-thực rằng người ứng thi ít nhất là 18 tuổi và nhiều nhất là 23 tuổi là cùng (tờ khai sinh nầy phải làm bằng chữ Pháp hay chữ Việt, có chữ quan Công-sứ thị thực) — (Mẫn giấy khai-sinh theo như tờ chu-tri số 438 P ngày 21 Novembre 1913, của quan Toàn quyền). — Các người ứng thi nếu trúng tuyển mà chưa đúng niên hạn theo như nghị định ngày 18 Avril 1919 thì không được lên bậc thực-thụ.

3. Một cái ảnh của mình.

4. Một tờ cam-đoan rằng nếu sau nầy trúng tuyển mà sở Bưu-chính cần bổ đi thượng-du Bắc-kỳ hay các nơi khác, thì cũng bằng lòng đi.

Các học sinh trường Sư-phạm hay trường Bảo-hộ mà muốn dự thi, thì trừ các giấy mà kể trên nay lại phải độ cả một cái giấy của quan Giámđốc Học-chính-Bắc-kỳ cho phép nữa mới được.

Các đơn xi ứng thi hạn nộp đến ngày 21 Août 1922 là cùng.

Ai trúng tuyển thì mỗi khi cần đến sẽ cứ theo thứ tự cao hè mà bổ dần. Những người ứng thi đến hôm ấy phải mang đủ cả giấy bút mực, giấy thấm vân vân.

Tháng thưởng trong ngạch Thương-chính (*tiếp theo*)

NGẠCH LÃM NÁY

Lên chức chánh cơ khí hạng nhất: M. Nguyễn-văn-Lợi, (Bắc-kỳ)

NGẠCH THỢ-RÈN

Lên chức chánh Ba-toong hạng nhì: M. Nguyễn-văn-Tảo, (Bắc-kỳ)

Lên chức đội Ba-toong hạng nhất: MM. Nghiêm-v-Định, (Trung-kỳ); Nguyễn-văn-Hanh, (Nam kỳ).

Lên chức đội Ba-toong hạng nhì: MM. Lê văn-Huy, (Nam-kỳ), Bảo văn-Hưu, (Bắc-kỳ); Nou, (Cao-miên);

Lên chức cai Ba-toong hạng nhất: MM. Đào-v-Duyên, (Bắc-kỳ); Lê-văn-Lai, (Cao-miên).

Lên chức cai Ba-toong hạng nhì: MM. Ng v-Co, (Nam-kỳ); Trần-v-Trương, (Bắc-kỳ); Ng v-Huệ, (Nam-kỳ); Ng-v-Diệu, (Trung-kỳ).

Lên chức cai ba-toong hạng ba: MM. Bùi-v.-Tín, (Nam-kỳ), Phanhồ-Huệ, (Trung-kỳ), Nguyễn-v.-Nội, (Trung-kỳ).

Lên chức cai Ba-toong hạng tư: MM. Phạm v-Tắc, (Bắc-kỳ); Ng v-Chín, (Nam-kỳ); Phạm-v-Manh, (Cao-miên).

Lên chức linh thủy hạng nhất: MM. Pen-Ouch, Sim-Bonth, (Cao-miên); Ng-v-Mai, (Nam-kỳ).

Lên chức linh thủy hạng nhì: MM Ngô-văn-Minh, Đông văn-Lô (Bắc-kỳ); Bùi-văn-Tố, (Nam-kỳ); Lê-văn-Sinh, (Bắc-kỳ); Trần-đạc-Chuyên, (Nam-kỳ).

Việc đấu giá. — Đến hồi 16 giờ ngày 31 Juillet 1922, tại sở Công-chính Hanoi sẽ đấu giá làm một tòa nhà ở cho quan Cai-trị châu-thành Hải-phòng.

Việc làm đáng giá là — 13309p.51

Tiền ký quỹ tạm — 239 p. 00

Ngạch quan lại. — M. Hải-hiu-Lý, huấn đạo trợ tá huyện Đanphượng (Sa-đông), được phép nghỉ 21 ngày, kể từ ngày 7 Juillet 1922 trở đi.

M. Trần-lưu-Khan, thừa phái hạng năm được từ dịch.

M. Đinh-Đinh, thừa phái hạng năm ở Phú-thọ, nay kiêm giữ việc tại đình quan án tỉnh lỵ.

Ngạch thư-ký. — M. Phạm-trọng-Giêm, thư-ký hạng tư, ông sự tại phủ Thống-sứ Hanoi, nay đổi đi Nam-định, kể từ ngày 10 Juillet 1922 trở đi.

M. Lê-minh-Nhân, thư-ký tại Nam-định nay đổi về phủ Thống-sứ.

Tiền tuất quả — Cấp 20 p tiền tuất quả cho Ng-thị-Thục, quán ở Phù-lý, là vợ góa của Phạm-văn-Cohàn thường-chánh hạng nhất.

Cấp 25 p. tiền tuất quả cho Ng thị Thuyết, quán ở Nam định vợ góa của Trần-v-Khang vận máy xe hơi ở dinh quan Sứ Nam-định.

Một gia-đc bi-hại hơn hết **164 nhà bị hỏa-hoạn ở phố Chợ-Đuổi (Route de Huế) vừa rồi.** — Hiện quán tiếp được bức thư sau nầy xin cứ nguyện-văn đăng-báo:

Hanoi, ngày 6 Juillet 1922

Kính trình ông chủ bút báo Trung-Bắc Tân-Văn-Hanoi.

Thưa ngài,

Trong qui-báo mấy bữa nay bết lòng hỏ-hảo về việc cứu cấp dân bị hỏa hoạn ở phố Chợ-Đuổi, thì thực là các ngài đã làm một điều nghĩa-vụ rất thiêng-liêng đối với đồng bào trong cơn tai nạn.

Bởi vậy tôi dám xin ngài rộng lòng nhân-đức, đăng cho tôi mấy hàng sau nầy vào mục « Việc vặt », tuy là việc riêng của một nhà, song cái cảnh-huống nó sinh ra bởi cơn hỏa hoạn vừa rồi mà hiện qui-báo đang cổ-võ cứu trợ, thì cũng xin gia ân thêm cho chúng tôi việc nầy, thì chúng tôi lấy làm cảm tạ vô cùng.

Nay kính thư

***

Trong 164 gia-chủ bị tai hại về hỏa hoạn ở dưới phố Chợ Đuổi vừa rồi, thì ta ngoe dư-luận ta-thán nhà ông Đỗ Giáp phải thiệt hại nhiều bề: Đồ đạc không đọa được il gì nhà bọc-trò có một mình với lũ đàn bà con trẻ, luống cuống chạy lấy thân còn chẳng xong, thì đọa đẹp được gì nữa? Lại mới bán nhà mình đi được 180 p., chưa lấy tiền, mà tiền cái khác ở đâu phỏ 220 p. vừa chồng tiền lúc ban chiều, chưa kịp đọa sang thì đến tối đã cháy rồi, vị chi mất hai cái nhà: có bao nhiêu tiền hàn gắn từ xưa đỗ vào đấy cả. Thêm ôi! kiếm cũi ba năm chiều một giờ, ông Đỗ nho buồi nầy làm gì ra một chữ, mà bây giờ hai bàn tay trắng. cái sở không có mặc, cái bát không có ăn, tinh cảnh khổ sở kể sao cho xiết!

Bởi vậy tôi phải xin với nhà báo làm phúc đăng cho việc nầy để ai là học-trò cụ Đỗ Giáp ngày xưa thấu tới, mà của ít lòng nhiều, giúm giúp nhau vào đỡ cho ông Đỗ (ông Đỗ đây là con cụ Đỗ Giáp ngày xưa) dựng lên gian lều để lấy chỗ thờ Thầy, tiết nhất giỗ chạp có nơi mà lễ bái, sau cho ông bỏ công đàn trẻ có sở trú ngụ, ẩn nắng tránh mưa, khỏi phải xiêu bạt tha phương cầu thực, coi tội nghiệp lắm.

Các ngài giúp ông Đỗ bây giờ còn hơn là để dành vào việc cải táng cho cụ Đỗ nay mai. Cho con cụ có chỗ thờ cụ trước đã còn hơn, cho bọn học-trò mình có chỗ thi tới khi gặp ngày tết, trông thấy cái ảnh thầy treo bàn thờ còn hơn là việc lo liệu sang tiền cho thầy mai sau.

Vậy thì học-trò cụ Đỗ Giáp rất nhiều, ông nào ở Hanoi xin cứ thân đến nơi hỏi thăm ông Đỗ một tiếng, rồi đỗ được bao nhiêu cũng là quí, hoặc các ngài có muốn theo các ông ở các tỉnh, các nơi xa, gởi tiền về giúp nhà thầy, về tại nơi tôi, cũng là học-trò cụ, thì tôi xin lĩnh nhận mà giao lại cho ông Đỗ phán miệng.

Nguyễn-khắc-Nguyên

Secrétaire à la Direction des Archives et des Bibliothèques

31, Rue Borgnis Desbordes

(Tonkin) *Hanoi*

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Một cái trộm to. — Hồi 1 giờ hôm chủ nhật vừa rồi, một người hàng to ở Ninh-bình, tên là Vũ-văn-Ước đem hàng sang Haiphong bán. Đem cả thảy 25 tấm lụa thượng hạng và 8 tấm vân hạng thường. Cả thảy giá đáng 280 đồng bạc.

Người ấy đi tàu thủy đến bến Hải phòng vừa đúng 3 giờ sáng hôm sau, toan lên nhà người anh ở số 21 phố Khách, song vì còn sớm quá, bèn lên *boong* tàu nằm khênh, bắt đỏ ngủ quên đi mất; đến 5 giờ sáng, mở choàng mắt dậy thì cả 33 tấm lụa đều đã biến mất đi đâu mà rồi! Tuổi thì hồn vía lên trời, người hàng to bấy giờ mới vội vàng lên trình sở Mật-thám. Thế mà chỉ trong khoảnh khắc, sở Mật-thám ra sức truy nã tìm tòi, liền tóm ngay được ba đứa bợm trộm và 33 tấm lụa của nguyên, chỉ thiếu mất có một tấm giá độ 9 đồng, là chúng đã tiêu tán đi đâu mất. Xét ra thì ba tên trộm lấy lại chính là trong bọn những quân phu-tải ở tàu là tên Ng-văn-Vinh, Phạm-thị-Nhân và Ng-thị-Bộ.

Việc truy nã này sở dĩ được mau chóng như thế là thật nhờ ở cái công của quan Thanh-tra Mật-thám Versini và M. Thúc là phó-quản một thám đã tận tâm tận lực làm vậy, rất đáng nên khen.

Mong rằng những quân trộm cắp kia sẽ bị trừng trị một cách rất nghiêm ngặt cho nó một mọc đi mới được.

HÀ-ĐÔNG

Đỡ bất nghĩa. — Ở làng Từ-vân, tổng Bình-lăng, phủ Thường-tín mới rồi có xảy ra một việc rất đáng ghét.

Số là có tên X từ thuở nhỏ chỉ đi lừa người lấy của, trải đã lắm phen, nhưng kẻ cắp chưa gặp bà già, nên thường thường kiếm ăn vẫn ra chừng ngọt lắm.

Đến năm ngoái, hắn vào làm cho một ông chủ kia ở Hà-thành, vay tiền trước tiêu, lĩnh việc về làm, rồi lại quen mui, giở ngay cái thủ-đoạn lừa đảo như cũ; thực chẳng may cho anh ta, vỏ quýt dày gặp móng tay nhọn, anh chàng ấy vì sự lừa đảo nầy mà đã bị 3 tháng khổ sai, thực là đáng kiếp.

Thế mà khi vừa được tha, chứng nào nó lại vẫn giữ tật ấy. Vừa rồi, tên X. lại ra nói với một người ở Hà-thành để vay tiền, hẹn sau sẽ xin ra làm trừ nợ, người nầy cũng tưởng rằng: có lẽ ngày nay tiêu X đã biết cải quá từng tân, nên liền cho nó vay tiền nong tử-tế. Ngờ đâu nó vay được tiền, liền cải thắng, mãi chẳng trả mà cũng chẳng ra làm lụng chi cả. Mong mãi chẳng thấy, người cho vay liền về tận quê hắn tìm ra. Ngờ đâu quân bất nghĩa ấy lại thò ngay ngón lừa đảo cũ ra, mà lật mặt lừa phỉnh lại còn giở thói vũ phu ra nữa, vì người kia không phải là người biết nghề, thì có lẽ còn lôi thôi to. Ôi! Những đồ bất nghĩa như thế biết bao giờ cho tiệt nọc!

Một người làng lai cảo

BẮC-NINH

Lại có máy bay. — Hồi 9 giờ rưỡi sáng hôm qua có một cái máy bay ở Hanoi sang đi qua tỉnh phố Bắc ninh, chừng lên chơi Lạng-thương. Hôm nầy bay thấp không bay cao như bận trước.

Trộm vật. — Xã Cổ-linh, tổng Cự-linh, hạt Gia-lâm, có mấy đứa kia vô nghề nghiệp, ban ngày ngủ gà ngủ vịt, tối lại thì đi khua khắp trong hàng xã bắt gà bắt chó, hoặc nhà nào bỏ cơ ra thì bao nhiêu đồ tế nhuyễn của riêng tây, sạch sành sanh vét cho đầy tài bọ. Chúng quấy nhiều nhất là ở thôn Ô-cách, thôn ấy nay bắn bết tiếng gà gáy, tiếng chó cắn về tay chúng. Đáng khinh bỉ thay những hạng người vô nghề nghiệp mà làm cái thủ đoạn để mọi như vậy. Đáng ghét thay. Ước ao rằng các ông có chức trách trong nơm trong hạt ấy, gia tâm tuần giữ thì thật là cái hạnh phúc cho dân xã vậy. Mong lắm thay!

N. D. Đ.

HẢI-DƯƠNG

Đời trường. — Trường Sơ-đẳng Lạc-nghiệp, phủ Nam-sách, nay được phép đời ở làng Quan-đình sang làng Thập-phần.

LAI-CHÂU

Tình khứ lưu. — Được tin ông phán Hoàng-ngọc-Chi đổi về Hanoi ai nấy đều ngạc ngán ngậm ngùi tiếc thay cho tỉnh Lai-châu mất một người qui-khách vậy. Từ khi ông lên đây đến giờ, nhân dân nào Khách, nào Thổ, nào Thái cũng mến người đức qui mến [illegible] lòng mến cảm cảnh cư xử của ông không những là hết lòng đối với nghĩa vụ mình, ông lại còn [illegible] tài giao thiệp nữa. Đối với bạn hữu, bao giờ ông cũng ra tình thân ái, nên ai cũng quyến luyến và qui mến ông. Nay ông được đổi về dưới xuôi, mọi người đều mừng cho ông, song không ai ngăn được tấm cảm tình chan chứa đối với cuộc khứ lưu nầy. Như sự thay đổi là lẽ thường, ta tiếc nhớ cũng không được, vậy có mấy lời chúc ông thượng lộ bình an.

Hôm 24 tháng nầy Tây là ngày ông bước chân lên đường, các anh em công sự các công sở ở tỉnh và nhân-dân đến vui về mà tiễn chân ông ra bến đò, pháo đốt vang rầm, trong buang cảnh không bao giờ quên được.

Phạm-day-Điau.

BẮC-GIANG

Thuyên chuyển. — Ông Bùi-thiện-Cẩn, tri-phủ Lạng-giang, nay đổi về phủ Bình-giang, Hải-dương.

Quan Phủ Bùi-thiện-Cẩn là người rất lĩnh lợi có kiến thức; về đường giao thiệp ngài rất khôn khéo mà chu tất chân thành, ai đã biết ngài cũng phải đem lòng kính mến. Nhất là về đường chính-trị, ngài lại thông thạo lắm, về những cách mới. Ngài trị nhậm đây bẩy lâu, tiếng thanh liêm cần mẫn ran ran truyền tụng ở miệng người. Nay tiếp tin ngài đổi đi nơi khác, ai nấy đều một lòng tiếc nhớ bàng khuâng.

Buổi chiều thứ năm, ngài cùng quiquyến đăng trình, các hạng người ra ga tiễn ngài rất đông đúc, vui vẻ thay mà tưởng nhớ thay!

T.

PHÚ-LÝ

Giấy bạc giả. — Hôm 4 Juillet ở tòa quan thuế Phủ-lý, có bắt được 1 tờ giấy bạc một đồng giả, của xã Quyền-sơn huyện Kim-bảng đem nộp hiện nay tờ giấy ấy còn gián ở sở Kho bạc, ai muốn xem cho khỏi nhầm lẫn, nên đến đấy mà xem.

VIỆC KINH-ĐÔ

Thầy tiêu chữa bệnh. — Mấy hôm trước Kinh-thành lắm người đồn rằng có ông thầy tiên chữa bệnh rất hay mà cũng lắm người đi tìm kiếm thầy ấy nhưng chưa gặp, mà nay có lẽ vì lời đồn ấy mà có kẻ đã già mạo để hoặc chúng mà lấy tiền.

Lời đồn ấy nói rằng: nguyên ở làng Au-nông có một người đàn bà góa nuôi một đứa con đã mười ba tuổi mà phải bệnh quê từ thuở bé chịu ngồi một nơi. Cách ít lâu nay, nhân khi mẹ nó đi vắng, có một ông lão đến nhà cho nó ba hoàn thuốc bảo uống rồi lại sửa cái chơn nó thời nó đi được ngay. Lại dặn nó rằng: khi nào mẹ mày về nói mẹ mày mua thứ gà trắng mà chưa đẻ lần đầu thời bệnh quê ấy sẽ lành tiệt. Nói xong thời đi mất, cách vài tháng sau lại đi đến nhà khác mà nói rằng: « trong nhà ấy có người con gái trong bà hôm sẽ mắc bệnh điên vì rằng nhà ấy có một ngôi mộ bà nội đứa con gái ấy bị thấy tâm nước vỏ dầy quan tài cho nên đứa cháu gái phải điên! Nói xong thời trong nhà ấy không lấy làm tin thời ông thầy bỏ đi, khi ra khỏi cửa ngõ người nhà chạy theo kêu lại, vì có sự muốn cầu hỏi thời người theo kêu chỉ cách ông ấy chừng vài mươi bước, nhưng đủ bết sức chạy theo cũng chẳng kịp, theo chừng vài trăm thước ông thầy bỗng biến mất. Cách vài hôm sau người con gái quả phát điên mà cái ngôi mộ đã nói trên kia khai lên cũng thật là thầy lắm. Như thế cũng nên lạ thay! nhưng bởi vì thuộc về lời đồn cho nên cũng chẳng ai cho là lời thật. Thế mà tai trường có lòng tin dị-đoan đã biết rằng lời đồn ngoa mà cũng cố đeo đuổi mà thăm dò cầu cho gặp thầy mới là thỏa nguyện.

Vậy ở Kinh-thành đã thấy có một ông thầy thuốc người Tàu đi làm thuốc cùng nơi, ông thầy nầy người đã già chừng 60 tuổi, nhưng không biết nói tiếng ta, chỉ dùng lấy bút viết ra mà nói chuyện (bút đàm). Ông thầy ấy trong khi bốt đàm thời nói rằng mình biết nghề thuốc và nghề lý số cũng tinh, mà trong nghề thuốc thời nhứt là nghề thăm mạch lại càng giỏi lắm. Ông già lại có đem theo một cái ống bằng thủy-tinh trong có đỏ nước, trước khi bắt mạch thời đưa cho người cần lấy ống ấy, nếu người mạnh thời nước ấy nổi lên ở trong ống mà trào lên cao, còn người yếu

(*Xem trang thứ tư*).

華 PAO-VA 寶

號八廿牌門街莆行內河京東

Làm và bán đủ các đồ vàng bạc, như: vòng, xuyến, hoa, hột, khuyên, nhẫn, v. v.....

Bán các đồ ngọc và hột châu rất quí ở bên Tàu tải sang, đồ sứ, đồ cổ, đồng hồ, nhòm-kính, v. v.....

Làm thực tốt — Giá phải chăng

Xin Quí-khách chiếu cố đến:

Phố hàng Bồ, số 28 — Hanoi

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẢN-NHIÊN 祭

Tối thứ năm:

TRINH-PHỤ

Vai Trinh-phụ trong tích nầy cảnh ngộ lắm nỗi thảm thương, mà lại đủ làm gương cho đàng bợn sét-ty cho nay một vốn bốn lãi. Lòng-lẩy nhất cảnh Diêm-ương tuyên án hành hình rất là ghê gớm. Vui nhất cảnh chợ Mành ma nửa người vừa ma họp chợ.

Tối chủ-nhật:

PHÚC THỦY NAN THU

(Nước đổ khó hốt đầy thung)

Diễn theo lối cổ, không dùng tranh cảnh.

Nhiều liệt-qui tiếc độ tháng trước điện tích Thị-kính theo lối cổ không kịp đến xem, có gửi thư tỏ ý muốn cho bản-hội thỉnh thoảng lại diễn một tích cổ cổ, xấp xin lĩnh ý.

Tối thứ hai:

THẠCH-NHÂN THỦY LÊ

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 5 đến thứ hai 11 Juillet 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

AMOUR EN VITESSE ET ÉMOTION

Hai kịch

Rất hay! Rất lạ!

QUANG-MINH HOÀNG-HẬU

REINE LUMIÈRE

Thiên thứ hai

Nghỉ

ĐỂ CHO DON CARLOS LÊN NGÔI

MỘT NỬA THỨ IV, V và VI

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách mua bảo thuốc cổ đơn của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đúng được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Trảng-tiền, số nhà 84, Hanoi. »

Nay kính,

Ed. Montès,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết trước rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt-qui ông nào mua thì gửi tiền cho: ta không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không tính. * Mua báo thì tính từ rằm hoặc cuối mỗi tháng tây trở đi cũng được.

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

ĐẠI-HỘI ĐỒNG BẤT-THƯỜNG

Thưa các ngài cổ-đông ÍCH-HỮU THƯ-XÃ,

Đến 2 giờ rưỡi ngày 16 Juillet 1922 xin mời các ngài đến nhà Hội-quán, số 18, phố Mã-vỹ (18, Rue des Chapeaux), Hanoi, để họp Đại-hội đồng bất-thường bàn định mọi việc hội.

Chương trình:

1° Chứng nhận việc đủ viện năm vạn.

2° Định việc gọi thêm vốn lên 10 vạn.

3° Nghe lời tuyên bố về việc hành động quang-minh của Hội, Ngài nào không về kịp, xin gửi giấy giao-quyền về cho.

Chủ-nhiệm

TRẦN-QUANG-HUY

thời thấy thấp, vật ấy thường thấy có bán ở các tiệm Khách. Cách vài mươi năm nay là một vật rất thường của người Âu-phương bày ra để thử người nông nhiều nông ít, chẳng phải là lạ. Nay lắm người xem vật ấy lại nghe lời phỏ diễn thời cho là một vật rất thần kỳ không ai cần cũng nhờn cái khó dại ấy rồi có người lại đồn rằng ông ấy tức tối công thầy tiền hôm nọ, nhưng nay ông cất trăng cái mạo mà làm như thế để đi cứu bệnh cho chơn-đân. Vậy tôi nay đã biết bao là người mất tiền, mà xem những phương thang cần ông ấy cho, chẳng có phải gì là hiệu nghiệm. Mà sao ta cứ tin rằng ông ấy là thần là tiên; nếu nói rằng chẳng phải thời thần tiên đi nữa thì có ai chịu tin rằng ấy chính là một người thầy thuốc về phương sanh lý mà thuật nghệ cũng chẳng tinh thông, nên đến nỗi phải đi đến tha phương mà cầu kế sanh hoạt làm thường như thế, bằng như một vị danh-y thời hà tất phải đi đến nước ta mới có việc làm ăn.

Ôi cái lánh mạng người là lớn, nếu biết qui thân mạng thời phải nên biết cẩn thận việc thuốc thang, chớ như tin nhầm như thế, thật là khốn nỗi cho mình, tiền mất tật còn, lại mang một tiếng khó dại, thật là vô ích lắm thay.

Tuổi mà người đàn-bà phải cộng lưng

45 tuổi

GIỜ VỀ GIÀ

thì thường hay vàng đầu, tức hơi chóng mặt, luôn luôn, đau thận, đi tảo, hay mệt và khó chịu trong người. Lúc bấy giờ thì những chứng tự mâu lai càng hay có. Khi ấy nên uống thuốc điều hòa mà các tương-y ai cũng cho là công-hiệu. Thuốc ấy là:

Dépuratif Richelet

rất công-hiệu trong những bệnh đã kể trên này. Dùng nó thì kinh-nguyệt điều hòa, không làm đau đớn gì cả. Thuốc này lại rất hiệu trong những bệnh sản nghiệt đàn bà, như là: Bạch-đới, kinh-nguyệt không đều, hoặc sau khi sanh-sản mà thấy mình mẩy, bần thần, ăn uống không thấy ngon, thuốc này là một thứ thuốc bổ máu rất hay, lại làm cho tinh thần được tỉnh táo. Giá 3 $ 00 một chai.

Bán tại các cửa hàng thuốc bắc

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 7 Juillet 1922

Giá bạc

Kho Nhà nước. . . . . 6 f. 95
Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 95

Tàu tới tàu đi

Tàu *Commandant Dorise* sẽ tới Haiphong ngày 9 Juillet.

Tàu *Amboise* ở Marseille đã đi Công-Pháp và Nhật-bản ngày 16 Juin

Tàu *Cordillère* đã khởi hành ở Marseille đi Đông-pháp, và Nhật-bản ngày 30 Juin.

Tàu *Commissaire Pierre Lecoq* sẽ tới Haiphong ngày 12 Août.

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

HANOI

ĐỂ KỶ-NIỆM 14 JUILLET 1922

CÁC THỨ ĐÈN

Các thứ khinh khí khí, cao từ 1 thước đến 5 thước.

Các thứ đèn sắp. — Nhiều kiểu đẹp, nhiều mùi lạ.

Nến thắp đèn Vong.

Các thứ cốc thắp đèn.

Nến thắp đèn cốc.

Các thứ cợ bằng giấy.

PHÁO CÂY BÔNG

Các thứ pháo cây bông thực đẹp.

Pháo xanh đỏ, giết dây, thăng thiên, mặt trời, quay, vàu vân.

2074

NỘI PHÁP-THƯƠNG VẬN TẢI

Số 7, cạnh trường Yvelte

CỎ BÁN: Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá. . . . . 2.800 $ 00

CHO THUÊ: Một khu đất rộng 2.046 thước vuông ở đường Robillot.

Hội ấy lại chuyên trị đã lâu năm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Hạng nào cũng có giấy cam-đoan chắc chắn.

Ai muốn mua góp tháng hay thuê tạm xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại.

1908

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu mai)

Phần nhiều người chết vì bệnh thương-hàn và bệnh ho lao, thực hai bệnh ấy đáng ghê sợ, vì nó làm cho bao nhiêu nỗi giống của chúng ta: ấy là bệnh hao mòn vậy. Bởi ấy người ta thường không để phòng mấy, khi mới phải cũng không lấy gì làm nặng, sau đến khi nó làm cho yếu các phủ-tạng và tiêu giảm hết cả khí huyết đi rồi. Đến khi có bệnh thời khí nào cũng ra tai người, nước nên cả chẳng lại được, chỉ người đã bị bệnh hao mòn này chắc là mất phần.

Vậy mỗi năm dùng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu mai). Dùng thuốc này thì da mặt xanh, sắc lực lại khỏe mạnh, cũng tức là muốn làm ăn như thường, ăn cũng có vị, thêm mạnh lợi tăng.

Chỉ dùng vài lọ *Dragées Rabuteau* thì chắc, còn sợ gì bệnh nữa mà sợ.

Ở các hàng bán thuốc tây đều có bán.

1906

HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI ANNAM

Ed. MONTÈS

Quan Bảo-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 5

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bảo-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ đã chứng-nghiệm

SOLUTION R. HOLBÉ

2 $ 50 một chai

Thuốc trên này có Nước cũng được nếu gửi đi đâu được. Bệnh người Pháp thì mấy có 3 lần được.

Cautère « MÉTHARSÉNATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc rất hay. Kinh nghiệm không đâu, hay là khi thuốc tính đau đớn quá, nhưng mà thuốc nào cũng vậy đã mua rồi thì phải dùng cho hết, lọ lợi mới có hiệu nghiệm.

Máy thứ bán-hiệu này hay

Các thứ thuốc nước dùng lọ khi đã tiêm vào đã như thuốc bộ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 0 $ 14 một bệnh Giang-mai

Thuốc uống SIROP FECTORAL đặc-cả 2 mẫu.

Thuốc cho người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MOVYÉO

thuốc uống = 2 $ 00 lọ 30 viên

thuốc tiêm = 0 $ 90 một ống.

Chứng này phong lên; chẳng kỳ mọi bệnh, chẳng thuốc nào khỏi ngay, mà thuốc này thì khỏi ngay, khỏi mau, khỏi hẳn. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người.

Cautère « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị những vết đau bị nhức. Kinh nghiệm không đâu hay bằng thuốc này. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người.

ĐỒ BUỘC THUỐC

đã dùng có chỉ-trích-khâu-hoá-học

ĐỒ MỔ-SẺ . . .

Kính-lãnh, đồ-lãnh, thiếc-lãnh

Hiệu LUMIÈRE và JOUVEUX

và giấy-lãnh, thuốc Cirage và thuốc Bronzage

Bạn-quán và báo bao lời

Bán cắt và bán lẻ

« THUỐC-DÊRÊ »

0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai nặng lắm. Dùng thuốc này thì chỉ nên uống thuốc này cho nên nhé! Dùng thuốc khác thì chỉ công thêm thuốc mà thôi. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người.

Bạn-quán và báo bao lời

Bán cắt và bán lẻ

« THUỐC-DÊRÊ »

0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai nặng lắm. Dùng thuốc này thì chỉ nên uống thuốc này cho nên nhé! Dùng thuốc khác thì chỉ công thêm thuốc mà thôi. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người.

XE NHÀ AI HỎNG

LỐP (Enveloppes)

Hiệu QUẢNG-HƯNG-LONG

HANOI

Mới có Enveloppes

Chambres à air — Dissolution

hiệu « A. SOLY »

đi thay vào đánh xe nhà cao-xu

Giá rẻ,

Xin mua mau kẻo hết

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN LÝ ở CHỢ MIẾU

Ở ga *Yên-Lý* chạy khỏi ở giờ một năng sau chuyến xe lên tàu nhà ở Bến-thủy và ở Vinh ra.

Ở *Cửa-Hiền* (Phố-Quỳ) đi hết 1 giờ chiều đến ga Yên-Lý về Vinh ra, Bến-thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VÀ HUẾ

Ở *VINH*, đi hết 6 giờ sáng đến Đông-hà về lập chuyến xe lên vào Huế.

Ở *ĐÔNG HÀ* ra hết 6 giờ sáng sau khi chuyến xe lên thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ tháng năm tháng giêng này năm, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chỗ thơ và hành-khách ở ga Yên Lý về Phủ-Quỳ và ra phủ-Quỳ ra ga Yên-Lý. Ở Phủ-Quỳ có 3 phiên chợ Hồ buôn bán nằm nắt lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hoa gì xin cứ giao cho bến-lý chỗ, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại được ra Vinh-Bến nghỉ nên đi xe thơ thì được chắc hơn nhưng kh lấy về nên có ý kiến làm đi vào xe khác Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin biết qui khách đánh giây thép trước cho bến ty. Hễ khi bán ty nhận được giây thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi cho Hà-tu thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly garage; mà đường Vinh-bông-Ha thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare

2012

KEM

HIỆU

BERTHUIN

Xem thứ kem này thì đủ rõ được mềm mại,

chả khác gì nhung vậy

PACHOD Frères & Cie LYON

2055

CAFÉ, RESTAURANT

HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 50 ngay cạnh Nhà-Thờ Phủ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số sẽ cũng phố ấy.

Đủ các món tiện-lợi và lịch-sự theo tôi ăn ở của người Âu-châu

Bản-quán thừa tiếp các qui khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để thỏa ý chủ các người người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỉ hết tiện cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán

2041

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các qui khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có qui-chắc-chắn để gởi chắn-tờ làm tin như là: đồ bán của nhà ruộng ruộng (Titres de propriété de pleine Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân

Những giấy phiếu Quốc-trái, công-thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đến sau; mà khi đến hạn giá tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mà ấy, mà nếu đang khi chưa tới giữ các giấy mà ấy có phiếu bảo được mở trăm số thì cứ số ấy cũng bảo bổ cho người có phiếu đem gửi.

Những các lòng đã các thương rồi mà có những giấy phiếu ấy có lúc mua chịu được phốt-phat muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát sao thì các ông ấy có hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.

133, Avenue Paul Doumer,

HAIPHONG.

2085

Nhà Bán đồ « TÂN TÂM » Hà nội ở phố hàng Trống Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

TRẢ TIỀN CÔNG CON-NIÊM

(Paiement de service rendu)

Nhiều ông gửi tiền trả bán-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bán-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bán-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

No. 112

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Nói xong, truyện nói-thì cầm tờ biểu giao cho Bân lâm quan tuyên-đọc. *Bằng-hiệu* đương ra một bên thì-nhân quan cất cao tiếng lên mà tuyên-đọc tờ biểu như sau này:

« Chính đông nguyên-soái *Vương-thiên-phủ*, tức là tội-thần *Hoàng-phủ-thiên-hoa*, và Tinh-quốc hiền-nữ là *Hoàng-phủ Trường-hoa* chúng tôi rập đầu liều chết mà tâu xin bệ-hạ soi-xét cho.

« Thiết nghĩ thần-phụ kẻ hạ-thần tuổi xưa đã hai đời chịu ơn triều-đình, vẫn một lòng trung-thành vì quốc, khi nào lại còn tham sống để đeo cái tiếng xấu phản nghịch vào mình.

« Năm bệ-hạ mới lên ngôi, thần-phụ kẻ hạ-thần lĩnh chức Đô-đốc tại *Vân-nam* thần đẳng cũng theo đi cả. Bấy giờ có con gái quan « Thượng-thư hưu-trí *Mạnh sĩ nguyên* là người nhan sắc tài học, kẻ hạ-thần nhờ quan Bộ-chính *Tân-thừa-ân* đến cầu hôn, chúng ngày hôm « ấy lại gặp có *Lưu-khuê-bích* là thứ tử của Nguyên-thành-hầu cũng « nhờ quan Hồng-lô *Cô-hoành-nghiệp* đến hỏi.

« *Mạnh-sĩ-nguyên* không biết gả « cho ai, mới lập ra cuộc thi bắn, « treo một cái áo cẩm-bào và một « đồng tiền cổ lên trên cành liễu. « Hễ ai phát thứ nhất bắn trúng cành « liễu, phát thứ hai bắn trúng lỗ đồng « tiền, phát thứ ba bắt đặt cái đây « treo áo cẩm-bào thì sẽ gả con gái « cho.

« Kẻ hạ thần và *Lưu-khuê-bích* « cùng đến thi bắn. Kẻ hạ-thần thiết « nghĩ nhân duyên là ở tiền-định, « không cần phải tranh cạnh, mới « nhường cho *Lưu-khuê-bích* bắn « trước. Bắn trúng cả hai phát, kẻ « hạ-thần may trúng được cả 3, cho « nên nhà họ *Mạnh* nhận lời gả con « cho kẻ hạ thần.

« Không ngờ *Lưu-khuê bích* đem « lòng thù-oán, sau khi cuộc thi bắn, « giả-cách thân mật với kẻ hạ-thần. « Kẻ hạ-thần thấy vậy, đã không nghi « tình, lại có ý quí-trọng. Bấy giờ « gặp tiết mùa hạ, *Lưu-khuê-bích* rủ « kẻ hạ-thần chơi thuyền.. ở sông *Cảnh-minh*.

« Tối hôm ấy, kẻ hạ-thần không « kịp về thành. *Lưu-khuê-bích* mời « vào nghỉ tại *Tiêu-quán-đình* ở trong « vườn hoa, rồi một mai tên người « nhà là *Giang-tiên-bi* định đêm hôm « ấy phóng hỏa mà đốt chết kẻ hạ-thần.

« Ngờ đâu bà ngoại-tổ-mẫu *Lưu-khuê-bích* đêm ấy bị bệnh tọ thế, *Lưu-khuê-bích* theo mệ sang chịu tang, kẻ hạ-thần đang ngồi một mình ở trong nhà, bỗng có người em gái khác mẹ với *Lưu-khuê-bích* là nàng *Lưu gến-ngọc* và người nhũ-mẫu tức là mẹ *Giang-tiên-bi* chạy vào.

« kẻ hạ-thần hỏi vào có việc gì thì « người nhũ-mẫu thuật lại cái mưu « của *Lưu khuê bích* và bảo rằng bà « nhũ-mẫu nàng *Lưu gến-ngọc* đã báo « mộng cho nàng đêm qua kẻ hạ thần, « đề mai hận càng nhanh kết duyên « phu-phụ.

« Kẻ hạ thần chối từ không được « cũng phải tạm vâng lời, rồi chạy « trốn sang chùa *Nguyện-giác*. Một « lúc, thấy trong vườn hoa họ *Lưu* « cháy to, quan-quân đến cứu, mãi « qua canh 3 mới tắt.

« Trước khi kẻ hạ-thần chưa về « nhà thì nhà họ *Lưu* đã sai người « báo cho thân-phụ kẻ hạ-thần đến « mà xét nghiệm. Khi tới nơi, chẳng « thấy thi-thể đâu cả, thân-phụ kẻ « hạ-thần không hiểu ra sự làm sao, « bèn bắt *Giang-tiên-bi* về tra hỏi thì nó đều thú nhận cả.

« Bấy giờ thân-phụ kẻ hạ-thần « không làm tờ tâu, là vì nghĩ tình « đồng-liêu, không muốn bày những « sự xấu. Ai ngờ họ *Lưu* thấy êm-mưu của mình đã lộ, với-vàng viết « thư mật báo cho thân-phụ nẫu là « Nguyên-thái-hậu *Lưu tiếp*, để tư « cứu hãn phụ kẻ hạ thần phải « đi đánh Pnéo.

« Thân-phụ kẻ hạ-thần đi rồi thì « gia-quyền đem nhau về ở quê nhà « tại Hồ-quảng chưa được bao lâu, « tôi cũng được bị sung-vào. Quân có « câu rằng: « *Vua bắt tôi chết, tôi không chết tức là bất trung* » đang lẽ kẻ « hạ-thần cũ g không dám tiếc, ngặt vì muốn giải oan cho thân-phụ, « thành ra mới có ngày nay.

« Chỉ vì kẻ hạ-thần là *Trường-hoa* cũng mệ bị giết vào Kinh, đi qua *Sạ-đới-sơn* gặp bộ thuộc của *Vi-đăng-đạt* bắt. Bấy giờ đã toan tự tử, nhưng vì *Vi-đăng-đạt* nói là con *Vi-hoán*, đồng hương tỉnh, cũng muốn tìm cách để giải oan cho cha, mới bảo nhau hãy tạm ở đây để đợi thời vậy.

« *Vi-đăng-đạt* đến chiêu tập binh-mã, chẳng qua cũng muốn để toan trung tên hiền-mà thôi. Nay thiên-binh đến đánh, *Lưu-khuê-bích* bị bắt, hiện có làm một tờ cung-trạng thú nhận tội-ác của mình. Tờ cung trạng ấy kẻ hạ-thần đã giữ lại, đã đến ngày nay cho có bằng-cớ.

« Sau gặp triều đình treo bằng cấm-binh, kẻ hạ-thần thì đã vì trung-nguyện, được lĩnh chức Chinh-đông-nguyên-soái Triều đình lại giang chỉ chiêu an, cho *Vi-đăng-đạt* được theo đi đánh giặc. Kẻ hạ-thần thật đã quyết ơn liều mình, khuyên mã để mong chút báo-đề.

« Khi kẻ hạ-thần vượt bể đi đánh giặc, đêm sai *Vi-đăng-đạt* đi tuần-tiễu mặt bể, bỗng gặp một người tên gọi *Tân-thiên-bảo* chở chiếc thuyền buôn, giữ lại xét đem ban hàng hóa. *Vi-đăng-đạt* xét hỏi mới biết là bậc phụng mệnh Nguyên-thành-hầu đem tờ phản-thư mật báo với quân giặc.

« Kẻ hạ thần mở thư ra xem thì thấy trong thư nói: « *Hiện nay quan nguyên-soái Vương-thiên-phủ ở trường tiên-phong Vi-đăng-đạt tức là con Hoàng-phủ-kính cũng về-hoàn. kẻ khi mà ấy cũng cấp, nên trói Hoàng-phủ-kính cùng về-hoàn đem ra đọc cả đi thì bọn họ nghĩ tình cha con, dẫn không đầu hàng, tất cũng phải tại quân ngay* »

« Bức thư này chính chữ Nguyên-thành-hầu viết, thông mưu với quân giặc, để hại nước đối vua. « Kẻ hạ thần có bắt cả *Tân-trại-bảo* « về, cho kẻ chứng-cớ. Nay nước « *Trần-tiên đã* xin cầu hàng, lại thả « cả kẻ hạ-thần cùng *Vi-hoán*.

« Thương hại suy trong 8 năm « trời bị nhục ở nơi ngoại-tộc, rồi « binh-trọng thế-nhâm lấy tả sao cho « cam. Thân-phụ kẻ hạ-thần chẳng « *Vi-hoán* thân không phải dân hàng « quân giặc vậy phải đang to hiền « này để giải nỗi oan-tình.

« Cớ sao cũng trong tờ *Lưu-khuê-bích* và tờ phản-thư của *Lưu-tiếp* đều thấy đây, xin tâu minh rõ đoán, khiến cho con kẻ hạ-thần lại được toàn cái danh trung hiếu thì « ơn trời-kẻ lấy dẫn mệnh vòng kết « tổ muôn đời cũng chưa đủ báo « đền vậy. Cẩn tâu là »

Vua *Trần-thánh-tôn* bèn đưa tờ tâu, lại bảo xem tờ cung-trạng của *Lưu-khuê-bích* và tờ phản-thư của *Lưu-tiếp*. Khi xem xong, mặt rồng bỗi giận ma quát to lên rằng:

— *Lưu-tiếp* dám!

(Còn nữa)

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN